

Asia: VN/26268/2022-MMM-189

Lausuntopyyntö luonnoksesta vesihuoltolain uudeksi 4 c §:ksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Maa- ja metsätalousministeriö on pyytänyt Etelä-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta (myöhemmin ELY-keskus) lausuntoa luonnoksesta vesihuoltolain uudeksi 4 c pykäläksi. ELY-keskus pitää luonnosteltua 4 c §:ää kannatettavana. ELY-keskus katsoo kuitenkin tarpeelliseksi esittää pykälään liittyvät seuraavat huomiot.

Luonnostellussa 4 c §:ssä ei säädettäisi siitä, kuinka säännöksen asettamia velvoitteita jatkossa valvottaisiin tai mahdollisista seurauksista tilanteessa, jossa säännöstä rikottaisiin. Viranomaisten valvontatoimivallasta säädettäisiin eri yhteydessä. Kuitenkin syksyllä 2024 lausuntokierroksella olleen esityksen mukaisesti ELY-keskus olisi valvonut myös kunnan määräysvallan varmistamista vesihuollossa. Tarkoituksena lienee edelleen, että säännöksen noudattamisen valvonta osoitettaisiin ainakin joiltain osin ELY-keskuksen tehtäväksi. ELY-keskus pitää näin ollen tärkeänä, että lakimuutosta tehtäessä arvioidaan, miltä osin 4 c §:ään on mahdollista ja aiheellista osoittaa viranomaisvalvontaa sekä valvonnassa käytettävissä olevien keinojen riittävyys.

ELY-keskus pitää sillä nykyisen lainsäädännön mukaan käytettävissään olevia valvonnan keinoja mahdollisesti rajallisina puuttumaan luonnostellun 4 c §:n vastaiseen toimintaan. Vesihuoltolain 29 §:n mukaisesti ELY-keskuksella on mahdollisuus kieltää sitä, joka rikkoo lakia tai sen nojalla annettua säännöstä, jatkamasta tai toistamasta säännöksen vastaista menettelyä taikka määrätä hänet täyttämään velvollisuutensa. Määräyksellä ei lienisi mahdollista puuttua 4 c §:n 1 tai 2 momentin vastaisesti toteutuneeseen myyntiin tai luovutukseen taikka 3 momentin vastaiseen toimintaan jälkikäteisesti. Mikäli ELY-keskus saisi tiedon suunnitellusta 4 c §:n 1 tai 2 momentin vastaisesta myynnistä tai luovutuksesta taikka 3 momentin mukaisesta vesihuolto-omaisuuden käyttöönotosta etukäteen, voisi kieltomääräyksen asettaminen olla mahdollista. ELY-keskuksen järjestelmällinen tiedottaminen 1-3 momenteissa tarkoitettusta toiminnasta kuten vesihuolto-omaisuuden käyttöönotosta ei kuitenkaan ole tarkoituksenmukaista.

Toisaalta viranomaisvalvonnan näkökulmasta hankaluuksia vesihuoltolain tulkinnassa on yleisestikin aiheuttanut se, että kyse on julkisoikeuden ja yksityisoikeuden rajanpintaan asettuvasta sääntelystä. ELY-keskus ei viranomaisena katso voivansa puuttua sopimusten sisältöön, vaan sopimuksia koskevat riitatilanteet kuuluvat yksityisoikeudellisina käräjäoikeuden ratkaistaviksi. Vesihuoltolaitokseen tai vesihuolto-omaisuuteen kohdistuvasta myynnistä tai luovutuksesta sovitaan yksityisoikeudellisesti. Viranomaisvalvonnan mahdollisuudet ja rajat jäävät näin ollen epäselviksi.

ELY-keskus esittää lainvalmistelussa harkittavaksi ja mahdollisesti laissa säädettäväksi, että mikäli omistusta vesihuoltolaitoksesta tai vesihuolto-omaisuudesta myydään tai luovutetaan 4 c §:n 1 tai 2 momentin vastaisesti, olisi myynti tai luovutus oikeustoimena itsestään vaikuttavasti pätemätön, itse asiassa mitätön, eikä oikeustoimen pätemättömyys näin ollen voisi korjaantua. Näin voi toki olla ilman nimenomaista säännöstäkin. Mikäli 4 c §:n vastaisesti toteutettu oikeustoimi katsottaisiin mitättömäksi, olisi jälkikäteisen viranomaisvalvonnan tarve oletettavasti pienempi ja mahdollisesti olematon. Jälkikäteisen viranomaisvalvonnan mahdollisiin ongelmakohtiin on kiinnitetty huomiota yllä.

Lisäksi luonnoksen 4 momentin tulkinnassa epäselvyyttä saattaa aiheuttaa säännöksen viittaus vesihuoltolaitoksen perustamiseen ja sen ajankohtaan. Vesihuoltolaitoksen määritelmään suunnitellun muutoksen yhteydessä vesihuoltopalvelua tuottavasta laitoksesta tulisi lain tarkoittama vesihuoltolaitos ajallisesti silloin, kun määritelmän mukainen vesihuoltopalvelun volyyymi ylittyy. Säännöksen perusteella ei välttämättä ole aina selvää, milloin kyse on lain voimaantulon jälkeen perustetusta vesihuoltolaitoksesta.

Lammila Jyrki
Etelä-Savon ELY-keskus

Huttunen Aki
Etelä-Savon ELY - Ympäristö ja luonnonvarat, Vesihuoltopalvelut